

HET LACHENDE LIJF

AH|HA - Lisbeth Gruwez & Voetvolk

door Lene Van Langenhove

Na de roes van het woord volgt de roes van de lach. In *It's going to get worse and worse and worse, my friend* (2012) fileerden Lisbeth Gruwez en Maarten Van Cauwenberghe op meesterlijke wijze de speech van een ultraconservatieve Amerikaanse televisiepredikant. De stortvloed aan woorden deed er niet zoveel toe, het was het lichaam dat sprak. Ook in AH|HA vertrekt Gruwez van de extase. Die werkt als een motor: eens in gang valt hij nog moeilijk te stoppen.

Lachen doet hetzelfde met ons lichaam: het effect ervan is oncontroleerbaar. Het is een natuurlijke emotie, typisch menselijk ook. We lachen omdat we blij zijn of omdat we verlegen zijn. Lachen is loslaten en het werkt aanstekelijk, als een virus. Logisch dat Voetvolk met dit thema het soloparcours verlaat en een eerste groepsvoorstelling maakt, een grote uitdaging voor een controlefreak als Gruwez.

Ze wist vier sterke performers rond zich te verzamelen die vol overgave en met veel zin voor humor op scène staan. Alle performers hebben een bizarre outfit aan: de blonde man met strak gekamde haren draagt een kleurrijk bedrukt hemdje, korte bermuda en opgetrokken kousen; de andere man een mouwloos jeansjasje op een gescheurde jeans die er allesbehalve stoer uitziet; één vrouw brengt een ode aan kleurloosheid met een klassieke, beige broek en grijsblauwe blouse; een andere vrouw (een verbluffende Mercedes Dassy) is helemaal *into* punk met een roodgeruite rok, stoere bottines en pseudo-hanekam. Lisbeth Gruwez tenslotte draagt een kaki bomberjack op een zwarte minihort. Alle vijf vertegenwoordigen ze outsiderfiguren. Ze staan verspreid in de ruimte op een knalgroen tapijt, als bijlartballen die per toeval werden weggekaatst.

De vijf bewegen in extreme slow motion, in stilte, tot plots het piepende geluid

van een springveer weerklinkt, waarna ze als marionetten ritmisch op en neer beginnen te deinen, helemaal in zichzelf gekeerd. Langzaam en haast ongemerkt schuiven ze naar elkaar toe. Het piepende geluid klinkt steeds harder. De actie wordt wild, ongecontroleerd, bijna tribaal, en gaat over in een soort samenzweerderig clubben op een vette bas. Het is pas wanneer de vijf zijn samengetroeft dat ze het publiek recht in de ogen kijken en de schokkende lichamen rust vinden. De muziek deint uit, de vijf vormen één hecht geheel. De lieve *smile* op hun gezicht evolueert naar een griezelig gemaakte glimlach, van Mona Lisa naar Edvard Munch. In de stilte verrast hun duistere schreeuw.

Deze *misfits* zijn geen losers. Individueel valt hun anders-zijn op, maar samen vormen ze een groep die zich afzet tegen de norm. De vijf *loners* vinden elkaar in de lach en hun samen lachen wekt energie en verbondenheid op. Maar de vrolijke, onschuldige lach kan ieder moment omslaan in een gemene, vette lach. De dynamiek binnen de aanvankelijk zwakke verzameling individuen helt nu verwaarloosbaar over naar een mechanisme van uitsluiting van wie niet samenklit. Allemaal de handjes omhoog. Opgezeefd door de kracht van verandering.

Het is die dualiteit die AH|HA exploreert. Deze voorstelling zoekt de grenzen op van wat lachen fysiek en mentaal met ons lichaam doet en toont daarvan alle facetten. Wanneer we lachen ontspant ons lichaam en dat is mooi, maar het andere uiterste is controleverlies, en dat is meestal zeer beangstigend. Elk soort lachen passeert de revue: lief glimlachen, gemeen grimassen, bulderlachen, schateren, grienen, en al die tijd blijven de performers schijnbaar ongecontroleerd schudden met hun lichaam, dat als een vee op en neer deint. Ze delen eenzelfde bewegingstaal, maar elk van hen kleurt die anders in. Toch geen marionetten dus, in de manier waarop zij van de ene emotie in de andere overvloeien, van subtiel naar grotesk.

© MICHEL PETIT

Aan het uitbarsten in lachen gaan vaak verstomming en verbazing vooraf. De bizarre, bijna dierlijke kreten en kindse lachsalvo's herhalen de performers steeds opnieuw, net zoals je bij de slappe lach jezelf de hele tijd terug aansteekt. Op de tonen van een dromerig gitaarakkkoord komen de vijf op één rij te staan en neemt hun innige verbondenheid orgastische proporties aan: zo gelukkig en verlicht staan zij daar. Het lachen wordt bijna huilen. Uitputtende extase.

Gruwez en Van Cauwenberghe weten precies wanneer ze een rustpunt moeten inbouwen. Na deze climax volgt een moment waarbij de performers onder water lijken te waden: traag en intens, als bij een meditatie, en met dezelfde overgave. De scène heeft iets van een vrolijk hiernamaals, in de manier waarop ze zich op de grond neervleien. Tenslotte worden ze een voor een gewekt. Ze zijn terug op zichzelf, maar veel opener naar elkaar toe dan bij aanvang. En plots klinkt daar *Hello*, een melige ballad van Lionel Richie. Het ultieme contrast werkt spontaan op de lachspieren en zorgt alsnog voor ontlasting bij de toeschouwers.

Gruwez triggert. Waar anderen blijven steken in een concept of een gimmick, drijft zij een eenvoudig en duidelijk idee

tot het uiterste, tilt het naar omhoog, tot op het punt dat je het niet meer herkent als zodanig, maar associaties vrijelijk opdoemen. Met een uitgepuurde bewegingstaal weet zij iets te zeggen over menselijke emoties en machtsmechanismen binnen een gemeenschap. De abstracte vormtaal evolueert naar diepmenselijk gedrag. Zij kan personages neerzetten waarvoor je sympathie voelt, waarover je meer wil weten, zonder ze al te strak in te vullen. En haar gevoel voor timing is weergaloos: er is geen enkele scène, geen enkele seconde te veel of te weinig. Dat geldt ook voor de ingenieuze soundscape, die net als de bewegingen subtiele variaties kent en het patroon volgt van opbouw, hoogtepunt en stilte. AH|HA is de perfecte symbiose tussen soundscape en beweging. Een voorstelling over controleverlies die getuigt van absolute beheersing.

AH|HA staat o.a. van 9 tot 11 oktober in Les Brigittines (Brussel) en 25 november op Next Festival (Kortrijk).

Lene Van Langenhove is hoofdredacteur/coördinator van Etcetera en schrijft als freelancer voor verschillende media en theaterhuizen.